

HET BESTUUR VAN SIC

- W. Dijkhuizen (JWD Consulting)
- D. Hardy (Arcadis Nederland BV)
- A. van der Molen (De Unie)
- K. Roskam (DRAKA Nederland)
- W. van der Stokker (voorzitter SIC)

DE VOLGENDE SECTOREN VALLEN ONDER DE MAAKINDUSTRIE:

- Voedings- en genotmiddelen industrie
- Textiel- en lederindustrie
- Papierindustrie
- Uitgeverijen en drukkerijen
- Aardolie- industrie
- Chemische industrie
- Rubber- en kunststofindustrie
- Basismetalaalindustrie
- Metaalproductenindustrie
- Machine- industrie
- Elektrotechnische industrie
- Transportmiddelenindustrie
- Hout-, meubel- en overige industrie

SAC, STRATEGISCHE ADVIES COMMISSIE VAN SIC

- Prof. J. (Jules) Theeuwes
- Prof. J. (Jaques) Theeuwes
- Prof. J. Lambooi
- Prof. B. Dankbaar
- Prof. P. Moerman
- Prof. H. Schenk
- Prof. J. van Sinderen

Het onderzoeksteam

Het onderzoek op basis waarvan de industrie-monitoren/trendrapporten gerealiseerd worden, wordt gedaan door een onderzoeksteam van de *Stichting voor Economisch Onderzoek der Universiteit van Amsterdam (SEO)* dat bestaat uit:

- Drs. M. de Nooij
- Drs. J. Poort
- Mw. Drs C. van Zijderveld

SIC-BULLETIN DIGITAAL

De uitgaven van het SIC-bulletin zijn voortaan digitaal te krijgen.

U vindt het bulletin, net als alle beleidsstudies die in opdracht van SIC zijn uitgevoerd, op www.industriebeleid.nl.

Het Bulletin voor industriebeleid is een gratis uitgave van: **Stichting voor Industriebeleid en Communicatie**
Postbus 3016, 2130 KA Hoofddorp,
telefoon (06) 533 288 67, fax (023) 561 44 68,
e-mail info@industriebeleid.nl
www.industriebeleid.nl
KvK Amsterdam 34134851
Rabobank: nr. 3458.18.156

Redactie

SEO, Communication Concert/Weesp: Bert Breij, Harm Rozie, Eric van Splunter, Jochem Wilbers (eindredactie), Thelma J. Vanoordt (ontwerp)

Productiecoördinatie

Communication Concert/Weesp

Fotografie

Ministerie EZ, Universiteit Amsterdam

Druk

ACI Offsetdrukkerij bv/Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag worden gebruikt zonder schriftelijke toestemming van de SIC.

BEGELEIDINGSCOMMISSIE

- Drs. Th. van den Berg (Tempoteam)
- J. Blankendaal (BOM)
- Drs. W. Boonstra (Rabobank Nederland)
- E. van den Bosch MBA (Rabobank)
- Drs. A.C.M. Breij (Communication Concert)
- Mw. Dr. M. Brouwer (Univ. van Amsterdam)
- T. de Bruine (Stichting A & O)
- Drs. R. Coster (VNCI)
- R. Endert (ministerie OC&W)
- Drs. R. van Engelenburg (Metaalunie)
- Drs. H. Eppink (Kenniskring Amsterdam)
- Drs. D. Freling (K v K Amsterdam)
- Drs. T. Galama (Erasmus MC)
- Mr. E. de Groot (AWVN)
- Drs. P. Hoogenraad (Industrieraad Amsterdam)
- Mw. Drs. L. Huiskens (St. Premsele)
- Drs. A. Hulspas (ministerie van EZ)
- J. Hylkema (IHC Holland)
- Drs. H. Kamps (ABU)
- A. van Klaren ra. (Dubois & Co)
- Drs. J. Klaver (VNO/NCW)
- Drs. S. Koster (Gemeente Tilburg)
- Drs. P. Kroon (CNV Bedrijvenbond)
- Drs. H. van der Laan (Arbo Unie)
- Dhr. L. Lenssen (Smart Group)
- Drs. J. Mes (Paques BV)
- Mr. P. Niehoff (FNV Bondgenoten)
- Mw. Ing. A. Notten (LaRed)
- M. Overbeeke (Solvey Pharmaceuticals)
- Mw. Drs. W. Passmore (Maatwerk)
- Prof. F. Pot (TNO Arbeid)
- Mw. G. van Rhijn (TNO Arbeid)
- Drs. P. van Roon(FME/CWM)
- Drs. M. Ruigrok (VNO/NCW)
- Mr. R. Schouten (VNSI)
- Ing. P. Schut (Leenstra B.V.)
- H. van Straaten R.A.(Deloitte en Touche)
- Drs. J. Tellegen (Public/European Affairs)
- Ir. H. van Terwisga (Platf. bèta/techniek)
- C. Tjallema (VPT)
- Drs. W. Vehmeijer (Gemeente Amsterdam)
- J. Verbaan (Stichting OOM)
- J. Verhoeven (St. O+A Metalektro)
- Mw. Drs. M. Westerbeek (Metaalunie)
- J. Wilbers (Vechtlust)

8 REGIOBIJEENKOMSTEN

In 2005 en 2006

SIC vindt het zeer belangrijk dat bij discussies rond industrie de verschillende regio's in Nederland niet worden vergeten.

Daarom organiseert de stichting in zowel 2005 als 2006 vier regiobijeenkomsten. Deze bijeenkomsten dienen als input voor het tweede Nationaal Industrie-debat dat SIC begin 2007 organiseert.

SIC heeft voor deze manier van werken gekozen na de zeer succesvolle resultaten van het eerste debat. Vertegenwoordigers van de eerste vijf regiobijeenkomsten gaven dit debat kleur door hun specifieke inbreng.

Op de website van SIC www.industriebeleid.nl zullen de eerste data en locaties spoedig te vinden zijn.



Doelstelling SIC

De Stichting voor Industriebeleid en Communicatie wil activiteiten ontwikkelen om het industriebeleid te stimuleren. SIC wil actuele kennis van en inzicht in de industriële ontwikkelingen verwerven, aandacht vragen voor deze ontwikkelingen en daarmee voor de plaats en de betekenis van de Nederlandse industrie. Ze wil het industriebeleid van het bedrijfsleven, de sociale partners en de overheid stimuleren en mee denken over de richting die dit beleid uit moet gaan.



Nieuwe industrie op
www.industriebeleid.nl

Eerste Nationaal Industriedebat

De Meervaart in Amsterdam Osdorp is op 8 december 2004 voor één dag het middelpunt van industrieminnend Nederland. Met een volgepakt programma, waarin iedereen de ruimte krijgt om zijn visie op de industrie naar voren te brengen. Uitgangspunt van het eerste Nationaal Industriedebat: winnen met de industrie, samen op weg naar visie.

Nadat dagvoorzitter *Hans Kamps* de aanwezigen hartelijk welkom heeft geheten in de rode zaal van het theater vraagt hij zich hardop af: 'Moet de markt gewoon zijn werk doen? Of moet industrie koste wat kost bewaard blijven?'. Kamps licht de marsroute van vandaag toe. Veel sprekers, veel informatie, zowel wetenschap en bedrijfsleven als politiek komen aan bod. Kamps wil vooral de zaal horen en deelt dan ook vast een klein plaagstootje uit. 'Mij bereiken allerlei verschillende signalen. Deloitte & Touche vraagt of de laatste industrieel het licht uit wil doen? Roland Berger Consultancy denkt zelfs dat de industrie geheel uit Europa wegtrekt. Terwijl in opdracht van SIC de economische faculteit van de Universiteit van Amsterdam (SEO)

toch zeker weet dat de industrie gewoon in Nederland blijft. Dan weet ik het ook niet meer. Beleidsnota's lijken te zwalken tussen generiek en specifiek. Nu helpt Europa een handje mee bij de besluitvorming door specifiek beleid te verbieden. Want zonder deze maatregel zou nog duidelijker aan het licht komen dat een eenduidig industriebeleid ontbreekt. Wie neemt er nu verantwoordelijkheid voor een keus?' Met de industriebrief geeft de overheid eindelijk haar langverwachte liefdesverklaring voor de industrie in Nederland af. En daar moeten we volgens Kamps blij mee zijn. 'Ik daag iedereen uit vandaag ook een visie te geven.'

Lees er meer over op pagina 2,3 en 4.

Wetenschap, bedrijfsleven en politiek

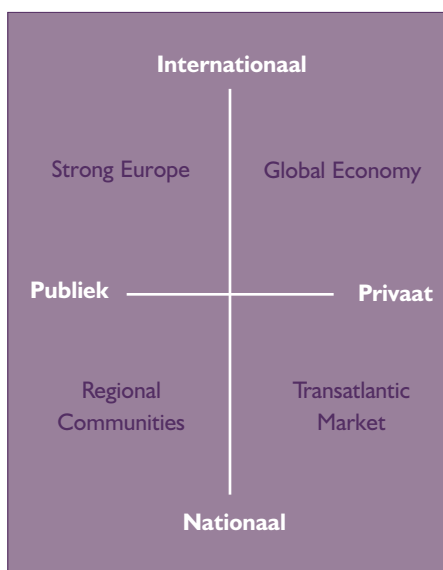
Drie verschillende partijen krijgen vandaag de tijd en de ruimte om hun visie op de industrie te geven. Wetenschap, bedrijfsleven en politiek spreken zich uit voor de industrie. Nederland moet in 2010 een sterke en concurrerende economie zijn, aldus de Lissabon-agenda. Het Nationaal Industriedebat moet een bijdrage leveren aan de manier waarop dit land dat doel kan bereiken.

Wetenschap

Welke politiek-economische koers gaat Nederland in de nabije toekomst varen? Recent heeft het Centraal Planbureau vier verschillende scenario's gepubliceerd. Worden we een Regional Community, waarin Nederland op zichzelf staat en hooguit handel drijft met buurlanden en de gehele verzorgingsstaat aan de overheid overlaat? Of maakt ons land deel uit van de voortrazende Global Economy; een wereldhandelsnatie waarin de verzorgingsstaat volledig geprivatiseerd is? Prof. dr. Jules Theeuwes legt ons de verschillende mogelijkheden voor tijdens zijn presentatie van de voorlopige industrievisie. Een visie die hij samen met SIC-hoogleraar Jarig van Sinderen namens de strategische adviescommissie van SIC heeft opgesteld.

INDUSTRIEBRIEF

Als uitgangspunt van de voorlopige visie is gekozen voor de Industriebrief die het ministerie van Economische Zaken eind 2004 heeft gepubliceerd. Volgens Theeuwes moet het verschijnen van de Industriebrief door EZ gezien worden als een positief signaal en dus ook als zodanig door de sector worden omarmd. Het laat zien dat de overheid weer hart heeft voor de industrie. Bovendien is de erkenning van EZ dat een baan in de industrie een baan in de dienstensector oplevert, een groot winstpunt voor de sector. Volgens EZ moet er snel iets gedaan worden aan de administratieve lastendruk, die zo langzamerhand de pan uitrijst. Er is een gebrek aan ruimte voor een optimale infrastructuur en de verslechtering van het fiscale klimaat zorgt ervoor dat Nederland minder interessant is geworden voor buitenlandse bedrijven. De aansluiting vanuit het onderwijs op de arbeidsmarkt laat bovendien te wensen over.



Vier scenario's die recent door het Centraal Planbureau zijn vrijgegeven.

ZORGPUNTEN

Theeuwes voegt hier een aantal zorgpunten aan toe, zoals de loonkostenontwikkeling en kosten per eenheid product. Deze zijn fors gestegen ten opzichte van de directe concurrenten in het buitenland. Bovendien verdient het Nederlandse systeem van subsidieverstrekking nader onderzoek. 'Door bedrijven subsidie te geven die al volop met innovatie bezig zijn, draag je als het ware water naar de zee.' Het is juist belangrijk dat je als overheid nieuwe bedrijvigheid steunt. Gaat het nu slecht met de Nederlandse industrie? Theeuwes vindt van niet. 'Van alle "oude industrielanden" exporteren we nog altijd dertig keer meer industrieproducten dan we importeren. Op het gebied van onderzoek en ontwikkeling staat Nederland aan de top en de arbeidsproductiviteit is nog altijd zeer hoog.' De conclusie van Theeuwes: industrie in Nederland is nog altijd ontzettend belangrijk. Het helpt Nederland te functioneren als een

open economie. Door industrie blijft Nederland een kenniseconomie, maar ook een diensteconomie.'

MINISTER VAN INDUSTRIE

Hans Kamps is onder de indruk van alle gepresenteerde cijfers maar mist actiepunten in het stuk. 'Maar wat gaan we dan doen?' Hij vraagt het Theeuwes. 'Ik stel je nu aan als minister van Industrie. Wat ga je als eerste ondernemen?' Theeuwes: 'Ik zou pleiten voor het versterken van de rol van de NMa. Markten zijn minder concurrerend geworden door het gebrek aan innovatie. Om een open economie te waarborgen is innovatie essentieel. De NMa moet er op toezien dat innovatie grootschaliger wordt toegepast. Banken moeten bovendien meer durf tonen om kapitaal te verstrekken aan startende ondernemingen. En vooral onderwijs is belangrijk. Ik zou zorgen voor betere bestedingen aan onderwijs en daarmee voluit gaan voor een creatieve industrie.'

ENKELE REACTIES VANUIT DE ZAAL

De Industriebrief

... 'Er is een geweldig tekort aan technische vmbo-leerlingen, niveau 3 en 4. Ik mis dit gegeven in de Industriebrief'...

... 'Het woord energie staat er geen enkele keer in. Energie is een belangrijk punt voor de industrie in de toekomst vanwege de stijgende kosten'...

... 'In de Industriebrief wordt niet genoeg gedefinieerd hoe innovatiebeleid te verdelen valt over groot, klein en MKB'...



Paques BV uit uit het Friese Balk is een goed voorbeeld van succesvolle industrie in de regio. Het bedrijf maakt zuiveringsinstallaties voor onder meer gas, water en lucht.

Bedrijfsleven

Waarom een nationaal industriedebat? Om een mooi beleidsdocument op te leveren? Om beter naar elkaar te luisteren? Of om ervoor te zorgen dat op korte termijn het bedrijfsleven de vruchten plukt van deuren die door overheid en sociale partners wagenwijd open worden gezet?

CONCURRENTIEPOSITIE

De instroom en uitstroom aan investeringen van bedrijven is in Nederland nagenoeg gelijk aan elkaar. Dit is de belangrijkste bevinding van Wim Boonstra, econoom van Rabobank Nederland, die in opdracht van SIC heeft gekeken naar de concurrentiepositie van de Nederlandse industrie. Buitenlandse bedrijven investeren jaarlijks 343 miljard euro in Nederland. Dat zijn 7500 bedrijven en 370.000 arbeidsplaatsen. Waarom vinden zij Nederland de moeite waard? Boonstra tijdens het nationaal debat: 'Een gezonde thuismarkt, betrouwbare arbeidsrust, een hoog opleidingsniveau, een goede infrastructuur en een goede beschikbaarheid zijn belangrijke vestigingsvoorwaarden. Nederland heeft veel te bieden.' Boonstra ziet ook knelpunten. De te hoge administratieve lastendruk, het tekort aan technische vakmensen en de hoge vennootschapsbelasting zijn hier voorbeelden van. Zijn advies: 'Focus het beleid op groei in plaats van op het afremmen van krimp. Er moet meer aandacht komen voor de koop-

krachteffecten van loonmatiging en het innovatiedebat moet verbreed worden naar de dienstensector. Maak je voor de rest geen zorgen, Nederland zal altijd industrie houden.'

BELEID BEGINT LOKAAL

Tijdens het Nationaal Industriedebat wordt al snel duidelijk dat je industriebeleid moet opzetten door je te richten op lokaal beleid en regionale verschillen. Mede daarom heeft SIC in aanloop naar het debat vijf regiobijeenkomsten georganiseerd, allen met een geheel eigen karakter. De grote overeenkomst: waar je ook komt, hart voor de industrie vind je overal terug. In een paneldebat lichten de organisatoren van de verschillende bijeenkomsten hun bevindingen toe. De heer Hylkema van IHC Holland, organisator van de bijeenkomst in Rotterdam, vindt dat er meer garanti kapitaal moet komen voor startende ondernemers. Innovatiesubsidies moeten beter bereikbaar worden. Alle onderdelen van de industrie moeten volgens hem centraal worden geregeld. De heer Van Sprang van Frencken Groep en organisator in het zuiden van Nederland, ziet heil in sector-specifiek beleid. Het onderwijs verdient volgens hem alle prioriteit. De heer Mes, directeur van Paques BV, en organisator van

het debat in Balk vindt dat de nadruk moet liggen op ondernemerschap als je kijkt naar de toekomst van de maakindustrie. Ondernemen en innoveren is in zijn optiek dan ook hetzelfde. Hij vindt het tijd geworden dat er echt iets gedaan wordt aan zaken als onderwijs, vermindering van lastendruk en het verbeteren van het imago van de industrie.

De heer Lammers van Metal Industry Knobbe BV en organisator van de bijeenkomst in Twente ziet kansen voor een BV Nederland om te floreren binnen Europa. Als voorbeeld neemt hij de opmars van Twente

'Maak je voor de rest geen zorgen: Nederland zal altijd industrie houden.'

met zijn ondernemende UT en mondiaal opererende bedrijven. Hij zou graag zien dat regio's meer bestuurlijke verantwoordelijkheid krijgen. De heer Freling, beleidsadviseur Regionale Economie van de Kamer van Koophandel in Amsterdam en organisator in IJmuiden mist het hart voor de industrie bij de lokale politiek. 'Investeerders in industrie worden heel zenuw-achtig van al die woningbouwprojecten die rondom geplande industriegebieden uit de grond schieten. Industriebeleid is dus eigenlijk een lokale aangelegenheid. Het zou goed zijn als je dit beleid centraal kunt regelen en lokale overheden zo nu en dan kunt overrulen.'



Karien van Gennip, staatssecretaris EZ

'Industrie staat weer positief op de politieke agenda, nu moet dit nog vertaald worden in daden.'



Politiek

'Het vmbo moet worden afgeschaft en het Innovatieplatform is een bobo-babbelbox.' Mevrouw I. Dezentjé-Hamming van de VVD is kort maar krachtig als het gaat om industriebeleid in Nederland.' Samen met drie andere kamerleden is ze vandaag uitgenodigd om in een paneldebat te laten zien hoe Den Haag tegen industrie aankijkt.

De heer A. Slob van de Christenunie vindt de houding van EZ ten opzichte van industrie te afstandelijk. 'Industrie staat weer positief op de agenda, nu moet dit nog vertaald worden in daden. Helaas is de Industriebrief nogal beleidsarm. Daarom stel ik voor dat we deze brief als een eerste stap zien.' De heer R. Kortenhorst van het CDA: 'We kunnen niet doen alsof er politiek niets gebeurt. Veel gaat de goede kant op, het heeft alleen een extra zetje nodig.' Mevrouw H. Stuurman van de PvdA vindt dat de aansluiting van vmbo-scholen op het bedrijfsleven tekortschiet. Ze noemt de Industriebrief een catalogus van alles wat er al was. Ook zij is voor een snelle concretisering-slag van het document. Wat voor concrete doelen stellen de vier partijen voor? De VVD

wil een snelle invoering van een boxensysteem waarin vennootschapsbelasting wordt verdeeld. Het CDA wil een meer sectorspecifiek industriebeleid. De Christenunie gaat vooral voor een imagobeleid, dat in het onderwijs start. De PvdA wil de wisselwerking tussen overheid, onderwijs, EZ en de markt versterken.

VAN GENNIP CONCRETISEERT

'Ik zorg voor de randvoorwaarden, maar u moet ondernemen', aldus staatssecretaris Van Gennip. 'Bij toekomstige economische groei speelt de industrie een sleutelrol en de overheid moet de voorwaarden scheppen om de industrie zoveel mogelijk kansen tot innovatie en ontwikkeling te laten benutten.' Naast het optimaliseren van de randvoorwaarden zei de staatssecretaris dat het innoverend vermogen gestimuleerd moet worden en dat er specifieke regelingen moeten zijn voor sectoren die dat nodig hebben. Van Gennip kondigde twee concrete maatregelen aan die over enkele weken ingaan. In de eerste plaats zullen banken achteraf een verliesdeclaratie kunnen indienen bij EZ als een bedrijf waarvoor ze een garantie op een lening hebben gegeven, failliet gaat. Daarnaast wordt voor garanties tot 100.000 euro het garantiepercentage - dus het bedrag dat de bank terugkrijgt als het betreffende bedrijf zijn lening niet kan terugbetalen - verhoogd van 67 naar 80 procent. De maatregelen moeten ervoor zorgen dat banken sneller over de streep worden getrokken om leningen te verstrekken aan innovatieve bedrijven. Het terugdringen van tegenstrijdige regelgeving staat hoog op de agenda van de staatssecretaris. 'Van de 800 meldingen van tegenstrijdige overheidsvoorschriften hebben we er nog 39 te gaan.' Een 'task force' is opge-

ENKELE REACTIES VANUIT DE ZAAL

Wat remt de Industrie af?

...'Er is een groot tekort aan Lissabon-geld voor nieuwe ondernemers. Er is bovendien een groot tekort aan goed opgeleid personeel'...

...'Een bank vraagt maar naar een ding en dat is zekerheid. Mede daarom smoren veel goede ideeën in de kiem'...

...'In Nederland word je met de nek aangekeken als je een doorstart hebt moeten maken. Terwijl ondernemen risico nemen is'...

richt onder leiding van Ex-FME-voorzitter Arie Kraaijeveld. Zij werken hard aan het wegwerken van moeizaam te verkrijgen vergunningen. Van Gennip: 'Industrie is van wezenlijk belang voor economische groei, innovatie en welvaart van toekomstige generaties in Nederland. Bovendien staat de industrie niet op zichzelf maar is nauw verweven met de dienstensector. Samen leveren ze bijna 50 procent van de toegevoegde waarde en werkgelegenheid van de Nederlandse economie. Het is tien voor twaalf. Niet een of twee voor twaalf, want daarvoor zijn er genoeg sterktes in Nederland.'

In 2005 volgt de definitieve visie van SIC, gevormd door onder meer de input vanuit het Nationaal Industriedebat. Deze visie zal worden aangeboden aan de overheid, sociale partners en Tweede Kamerleden.

ENKELE REACTIES VANUIT DE ZAAL

Wat is onze kracht?

...'Nederland is goed in het vinden van niches binnen een concurrerende industrie'...

...'Steeds meer lokale overheden, gemeenten en provincies zijn geïnteresseerd in industrie'...

Grote invloed dienstensector op productiekosten maakindustrie

Het belang van productiviteitsgroei bij niet-industriële toeleveranciers in de maakindustrie is groot voor de financiële gezondheid van deze industriële bedrijven. Prof. dr. E. J. Bartelsman (Economisch en Sociaal Instituut van de Universiteit van Amsterdam) betoogt dit in zijn eerste SIC-notitie en gaat in op het gebrek aan strategieën waarmee de maakindustrie de niet-industriële toeleveranciers kan aansporen om meer aandacht te besteden aan productiviteitsgroei.

Bartelsman beschrijft de problematiek in drie onderdelen: eerst een uitleg over het Baumol-effect (ook wel ziekte van Baumol genoemd), daarna een presentatie van productiviteitscijfers, gevolgd door een analyse over de gevolgen van achterblijvende productiviteitsgroei bij toeleveranciers van de maakindustrie. Op bezoek bij de directie van Draka Holding N.V. - waar SIC in gesprek met overheid en sociale partners - lichtte Bartelsman zijn notitie toe.

BAUMOL-EFFECT

... 'Economische activiteiten kunnen, niet geheel arbitrair, gesplitst worden in twee groepen: technologisch vooruitstrevende, waar innovatie, groei van de kapitaalintensiteit, en schaalvoordelen leiden tot cumulatieve verhoging in de productie per gewerkt uur, en activiteiten waar, wegens intrinsieke kenmerken er slechts sporadische toename van productiviteit kan plaatsvinden'...

(William J. Baumol, 1967)

VERSCHIL IN GROEI

Een strijkkwintet van Mozart moet nog altijd door vijf musici worden uitgevoerd en hoogleraren kunnen niet sneller college geven dan voorheen. Dit in tegenstelling tot sectoren, veelal in de maakindustrie, met continue robuuste groei in productie per gewerkt uur. In het verhaal van Baumol hebben veel diensten een menselijke component die moeilijk vervangbaar is door technologische innovatie. In een economie met twee structureel divergerende sectoren worden de symptomen van de ziekte van Baumol zichtbaar als er sprake is van één arbeidsmarkt. Om te voor-

komen dat hoogleraren vertrekken naar industriële bedrijven die wegens sterke productiviteitsstijging hogere lonen kunnen betalen, moeten universiteiten geld bijpassen, ook al is de hoogleraar even onproductief als voorheen. Ook in Nederland is er een aanzienlijk verschil in productiviteitsgroei te zien tussen dienstverlening enerzijds en de gehele markteconomie anderzijds.

LANGZAME DIENSTEN

De achterblijvende productiviteitsgroei in diensten is echter niet alleen een budgetair probleem voor de overheid en consument. Dit komt doordat deze sector goederen en diensten levert die gebruikt worden voor zowel het verbruik door andere sectoren als voor het bedienen van huishoudens, over-



Zelfs de meest productieve sectoren kunnen hinder ondervinden door het verbruik van de 'langzame' diensten.

heid, bedrijfsinvesteringen en het buitenland. Bartelsman heeft gekeken naar het effect van een stagnerende dienstensector op de vooruitstrevende sector. Zelfs de meest productieve sectoren kunnen hinder ondervinden door het verbruik van de 'langzame' diensten. En dat effect is altijd schadelijk voor de bedrijfsvoering. Als de productiviteit van de stagnerende sector in Nederland lager is dan die van concurrerende handelslanden, dan zal de vooruitstrevende verbruiker van deze goederen en diensten het moeilijk krijgen in de internationale concurrentiestrijd, omdat de kosten per eenheid product sneller stijgen dan in het buitenland.

CONCLUSIE

Productiviteitsgroei in de diensten loopt inderdaad achter bij die van de industrie in de voorgaande acht jaar. Verder, wordt ongeveer 10% van de productie van diensten gebruikt door de industrie en wordt ongeveer 12% van de omzet van de industrie gebruikt om diensten in te kopen. Deze verwevenheid geeft aan dat verbeteringen van de prijs-kwaliteit verhouding van de geleverde diensten, oftewel productiviteitsgroei in diensten die in een concurrerende markt aan de klant toestromen, uiteindelijk de concurrentiekracht van de industrie kan verbeteren. In een eenvoudige simulatie blijkt dat een verbetering in de arbeidsproductiviteitsgroei in de diensten van 1 procentpunt per jaar, tot een kostenbesparing van een kwart procentpunt per jaar in de industrie kan opleveren.

U kunt het volledige rapport vinden op www.industriebeleid.nl

Aandeel industrie daalt geleidelijk

De omvang van de Nederlandse industrie is nationaal en internationaal het laatste decennium wel afgenomen, maar een versnelling hiervan ten gevolge van offshoring of offshore outsourcing is niet waarneembaar. Dit is een van de conclusies uit het SIC trendrapport dat in januari 2005 is gepresenteerd door SEO-medewerkers Joost Poort en Michiel de Nooij van de Universiteit van Amsterdam.

De industrie is met een aandeel van 15 procent in de toegevoegde waarde een van de grote sectoren van ons land. De groei van de toegevoegde waarde is de laatste drie jaren gedaald in de industrie. Dit geldt zowel in absolute hoogte als in vergelijking met andere landen en andere Nederlandse sectoren. Ook de groei van de werkgelegenheid stagneert; over de hele linie is de laatste jaren zelfs sprake van een absolute afname. De industrie is niet de grootste sector in Nederland, dit is de financiële en zakelijke dienstverlening. Het belang van deze sector neemt verder toe terwijl het relatieve belang van de industrie afneemt. De overige sectoren blijven ongeveer gelijk. Uit deze 'harde' statistische informatie komt dus een gematigd beeld naar voren. Het gaat niet goed met de Nederlandse industrie, maar in andere landen doet de industrie het slechter en soms doen ook andere Nederlandse sectoren het slechter. Binnen de industrie is de voedings- en genotsmiddelenindustrie het grootste. Deze subsector is sinds 1995 ongeveer in

gelijke tred gegroeid met de rest van de economie. De hardste klappen vielen binnen de industrie bij de branches elektro, metaal, textiel en uitgeverijen. De werkgelegenheid in de Nederlandse industrie daalt in de afgelopen jaren licht maar daalt niet zo sterk als in de omliggende landen.

GROTE ONDERLINGE VERSCHILLEN

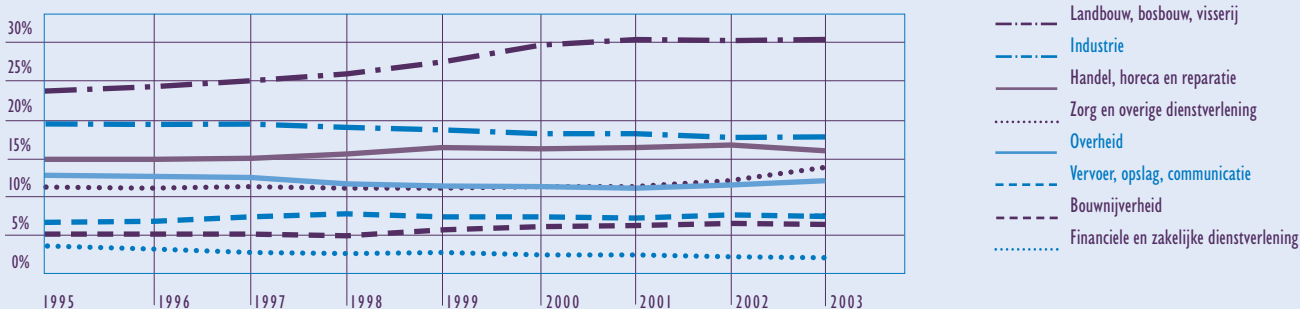
De Nederlandse industrie is na landbouw relatief de grootste netto exporteur. Wel zijn er grote verschillen tussen industriële subsectoren: de aardolie exporteert veel meer dan ze importeert, terwijl de textiel- en leerindustrie meer importeert dan ze exporteert. De Nederlandse industrie investeert in internationaal perspectief veel, maar investeert in vergelijking met andere landen weinig in R&D. Toch is de industrie verantwoordelijk voor het leeuwendeel aan R&D-investeringen voor Nederland als totaal. Veel van deze inspanning wordt binnen de industrie en dan vooral de chemische eindproducten en de elektrotechnische industrie geleverd. Er is

een stijging van de uurlonen te zien, maar die wordt deels gecompenseerd door de stijging van de arbeidsproductiviteit. Zowel wat betreft de stijging van de uurlonen als de arbeidsproductiviteit lijkt de Nederlandse industrie een middenmoter te zijn

Industriemonitor heet nu Trends in de industrie

Sinds november 2000 publiceert de Stichting voor Economisch Onderzoek (SEO) der Universiteit van Amsterdam in opdracht van Stichting voor Industriebeleid en Communicatie (SIC) een industriemonitor die ingaat op actuele kennis van en inzicht in de industriële ontwikkelingen. De naam industriemonitor is nu gewijzigd in 'Trends in de industrie'. Nieuw is bovendien de meer systematische vergelijking van internationale, nationale en interne waarden van de industrie en met andere sectoren binnen onze economie, waarbij het CBS en OESO als voornaamste bron zijn gebruikt. De rapporten zijn te vinden op www.industriebeleid.nl.

Beeld van de toegevoegde waarde van de industrie



Strategisch plan SIC toont ambitie

In 2004 heeft SIC 5 regiodebatten en een nationaal industriedebat georganiseerd. Uit deze debatten en uit eerdere activiteiten is een strategisch plan ontwikkeld. De inhoud van het plan moet worden gezien als things-to-do-lijst voor de overheid, sociale partners, het bedrijfsleven en voor SIC. Met daarbij als primaire opdracht: het voeren van beleid, waarbij verhoging van arbeidsproductiviteit middels innovatie centraal staat.

Het kabinet heeft recent de industriebrief 'hart voor de industrie' gepresenteerd, met als voornaamste doel de concurrentiekracht van de industriële bedrijven te versterken. Om dit te bereiken moet de overheid in de ogen van SIC meer doen dan nu is voorgesteld. SIC vraagt hierbij nadrukkelijk om daadkracht door het oprichten van een coördinatiepunt van waaruit de betrokken ministeries aangestuurd worden, het flexibeler omgaan met nieuwe ontwikkelingen en beleid te verbeteren dat is gericht op het aantrekken van buitenlandse industriële bedrijven.

Daarnaast moet de financiering en subsidie beter worden afgestemd op het bedrijfsleven en moet er meer aandacht worden besteed aan de achterlopende productiviteitsgroei van de dienstensector ten opzichte van de industrie.

PROVINCIE EN GEMEENTE

Het woord is volgens SIC nu ook aan de provincies en gemeenten. Hun primaire opdracht is zich in navolging van de rijksoverheid duidelijk uit te spreken over de industrie en een aanvullend industriebeleid te formuleren.

OPDRACHTEN BEDRIJFSLEVEN

Het is aan het bedrijfsleven de kansen te benutten die er zijn. Daarvoor dient een beleid gevoerd te worden dat de concurrentiepositie zo sterk mogelijk maakt. Innovatie is daarbij van essentieel belang. Bij de realisatie van die sterke positie dient optimaal gebruik gemaakt te worden van de faciliteiten die door de overheid en de belangenorganisaties worden aangeboden en de kennis die aanwezig is bij de werknemers.

OPDRACHTEN SOCIALE PARTNERS

Het is niet alleen een taak van de overheid industriebeleid te voeren. Ook de sociale partners (werkgeversorganisaties/vakorganisaties) hebben hierin naar de mening van SIC een taak. Deze taak mag niet beperkt blijven tot het meedenken en reageren op het overheidsbeleid. Sociale partners hebben ook een taak richting bedrijfsleven. Het is noodzakelijk beleid te ontwikkelen en te presenteren, zoals de overheid dat met de industriebrief heeft gedaan.

WAT DOET SIC?

SIC zal uitvoering van de lopende en voorgenomen activiteiten van de overheid zoals die in de industriebrief vermeld zijn op de voet volgen en stimuleren. SIC wil mee richting geven aan het industriebeleid dat de rijksoverheid voorstaat en zal onderwerpen

Om te bereiken dat concurrentiekracht van industrieel bedrijven wordt versterkt, moet de overheid meer doen dan nu is voorgesteld

die raakvlakken hebben met de industriebrief van nader onderzoek voorzien. Hiertoe zijn inmiddels zeven concrete acties in de vorm van onderzoeken en papers opgesteld. Begin 2007 volgt een tweede Nationaal Industriedebat. In 2005 en 2006 vinden meerdere regiodebatten plaats.

Op www.industriebeleid.nl vindt u het complete strategische plan van SIC.

Masteropleiding Industriebeleid krijgt vorm

Vanaf september 2005 is het mogelijk om, op initiatief van SIC, aan de Amsterdam graduate Business School van de Universiteit van Amsterdam een masteropleiding Industriebeleid te volgen. Een keur van hoogleraren verzorgt de modules en zijn ook gezamenlijk verantwoordelijk voor de inhoud van de opleiding, die vanaf 20 aanmeldingen doorgang vindt.

De eenjarige opleiding (een jaar voor full-time studenten, part-time studenten twee jaar) zal gaan bestaan uit twaalf modules, waarvan er vier specifiek gericht zijn op Industriebeleid. Studenten schrijven ook een scriptie over een industriebeleid onderwerp - dit telt nog voor twee modules. Dit betekent dat 6 modules uit de 14 modules specifiek voor industriebeleid zijn ontworpen. De andere modules gaan onder meer over corporate finance, financial accounting economics in international business, human resource management and corporate strategy. Full-time studenten krijgen twee dagen per week les en part-timers één dag in de week. Op www.industriebeleid.nl kunt u op korte termijn meer lezen over deze masteropleiding.